

CULTUURCHRISTENDOM EN PASEN

In ons land leeft er bij een aanzienlijke groep mensen veel onzekerheid. Niet alleen economisch, politiek en ecologisch maar met name ook levensbeschouwelijk. Veel Nederlanders hebben, sinds de jaren 60 van de vorige eeuw, hun christelijke wortels namelijk verloren. Dat maakt het leven vaak geestelijk schraal.

Verschraling

Recent hield mevrouw Yvonne Zonderop in de kathedraal de Sint-Janslezing. Zij is een kind van de beschreven omslag. Als journaliste schreef zij voor progressieve media. Verlicht en progressief liet zij als jonge vrouw haar katholieke opvoeding achter zich. Maar de laatste tijd vraagt zij zich af of in Nederland het kind niet met het badwater is weggegooid. In haar boek *Ongelooflijk*, een boek dat al negen herdrukken heeft beleefd, noemt zij zichzelf een cultuurchristen. Niet dat zij het geloof in God opnieuw heeft omarmd maar wel ziet zij het algemeen belang van de christelijke traditie.

Populisme

Het woord cultuurchristendom is geen eenduidig begrip en daardoor voor velerlei invulling vatbaar. In onze dagen koketteren politici uit populistische hoek met de term. Cultuurchristendom wordt dan verbonden met het opkomen voor het eigen volk, verzet tegen elites in Den Haag en Brussel, aversie met betrekking tot de Islam en een denken dat niet insluit maar uitsluit. Het gaat dan al snel om wij tegenover zij. Het lijkt mij echter belangrijk om de term cultuurchristendom niet te laten kapen door populistische politici. Vanuit mijn kennis van de christelijke traditie denk ik dat een andere invulling van de term veel betere papieren heeft.

Vijf bronnen

Onze westerse cultuur put uit minstens 5 bronnen: de Griekse filosofie, het Romeinse recht, de Joodse traditie, de Christelijke traditie en tenslotte de Verlichting. Duidelijk is dat de 5 bronnen elkaar hebben beïnvloed. Joodse en christelijke wijsheid voeden mijn eigen invulling van cultuurchristendom. Ons verlangen naar vrijheid en bevrijding kan gemakkelijk worden verbonden met Exodus. Het verlangen naar rechtvaardige verhoudingen wordt zeker geïnspireerd door de profeten van Israël. Ik noem ook het onderwijs van Jezus door middel van concrete verhalen. De parabels van de barmhartige Samaritaan en de verloren zoon hebben onmiskenbaar onze cultuur gestempeld als het gaat om naastenliefde, vergeving en verzoening. Enkele basisovertuigingen van het cultuurchristendom hebben duidelijk joodse en christelijke wortels.

Ik noem de visie dat alle mensen als schepselen van God een fundamentele (gelijk)waardigheid bezitten. Maar ook de visie op de mens als unieke persoon en het belang van de gerichtheid op de ander. Het 'ik' wordt door het 'wij' bepaald. Wij zijn daardoor ook geroepen tot solidariteit. Door een ander gelukkig te maken vinden wij de zin van ons bestaan.

Paasfeest

Mevrouw Zonderop noemt zich cultuurchristen maar heeft het geloof in God niet hervonden. De spannende vraag is natuurlijk of het cultuurchristendom kan overleven zonder voeding door de bron die God zelf is. Wat betekent de ontkerkelijking van onze cultuur op dit punt voor de langere termijn? Zal zonder een kerkelijk christendom, waar God wordt aanbeden, het cultuurchristendom niet eroderen? Binnenkort vieren wij opnieuw het Paasfeest. God heeft Jezus nieuw en ander leven gegeven. Christus is de Levende. Hij vormt het centrum van Kerk en wereld. Naar mijn inzicht zullen de basisovertuigingen van het cultuurchristendom alleen stand kunnen houden binnen een cultuur waar overtuigde gelovigen de levende Christus geloofwaardig zichtbaar maken.

Zalig Pasen!

Mgr. dr. Gerard de Korte